

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЦЕНТР ОХОРОНИ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК АРХЕОЛОГІЇ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ПОЛТАВСЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ПОЛТАВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

ЗВІД
ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ:
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

Новосанжарський район

Полтава
"Дивосвіт"
2007

УДК 908(477.53)
ББК 63.3(4Укр-4Пол)-7
3-43

Головна редакційна колегія:

Андрієць В. А., завідувач науково-дослідного відділу пам'яткознавства Полтавського краєзнавчого музею;

Волошин Ю. В., доктор історичних наук;

Годзенко В. Д., начальник управління культури Полтавської облдержадміністрації;

Киридон А. М., доктор історичних наук;

Кривошея В. В., доктор історичних наук;

Мокляк В. О., заступник директора з наукової роботи Полтавського краєзнавчого музею;

Супрун Т. Ю., учений секретар Полтавського краєзнавчого музею;

Супруненко О. Б., кандидат історичних наук;

Тягова О. М., кандидат історичних наук, директор Центру пам'яткознавства НАН України й УТОПІК;

Фасій Г. І., заступник начальника управління культури Полтавської облдержадміністрації;

Фесик К. Б., директор Полтавського краєзнавчого музею.

Упорядкування, підготовка до друку та передмова В. О. Мокляка.

Друкується за рішенням науково-методичної ради Полтавського краєзнавчого музею.
Протокол № 10 від 12 грудня 2007 р.

При передруку чи іншому використанні матеріалів посилання на джерело обов'язкове.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область, Новосанжарський 3-43 район / Авт. тексту В. А. Андрієць, І. М. Гавриленко, А. В. Гейко, О. П. Єрмак, Г. П. Заїка, С. Л. Кигим, М. І. Лахижа, В. О. Мокляк, Г. М. Некрасова, О. О. Нестуля, В. А. Павленко. – Полтава: Дивосвіт, 2007. – 178 с., іл.

ISBN 978-966-7891-76-3.

ББК 63.3(4Укр-4Пол)-7

Пропоноване увазі читача видання розпочинає серію публікацій "Зводу пам'яток історії та культури України", що знаходяться на землях Полтавської області. Цей випуск присвячений пам'яткам природи, археології та історії, що розташовані на території Новосанжарського району Полтавської області.

ISBN 978-966-7891-76-3.

© Полтавський краєзнавчий музей, 2007.

© Автори статей, 2007.

© Дивосвіт, 2007.

372. Могили жертв Голодомору (іст.).

Розташовані в західній частині кладовища.

У 2000-х рр. в центральній частині ділянки кладовища з похованнями періоду 1932 – 1933 рр. встановлено металевий хрест (вис. 1,5 м).

Джерела: Архівні відомості Соколовобалківської с/ради

В. А. Андрієць

Старі Санжари с., Старосанжарівська сільська рада

373. Городище – ранній залізний вік, середньовіччя (арх.).

Знаходиться за 2,5 км на північний схід від села, посередині дороги на Буланове, в урочищі Городок.

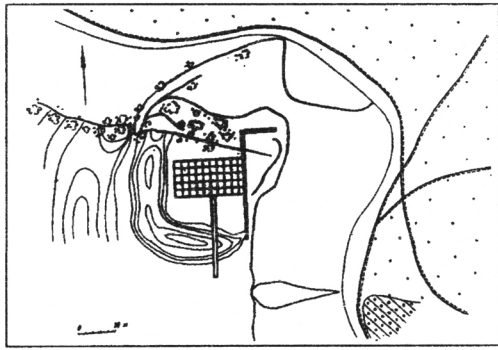
Відоме з кінця XIX ст. Обстежувалося В. Г. Ляскоронським у 1907, О. В. Сухобоковим у 1971, О. Б. Супруненьком у 1986 р., В. О. Мокляком у 1989–1990 рр.

Займає відріг (висотою 20 м над заплавою) корінного берега р. Ворскла.

Городище обнесено валом і ровом, сліди від яких збереглися з південно-західного боку. Вал має висоту 1 – 1,5 м, схили ескарповані. Нині кар'єром повністю зруйновану східну ділянку валу.

Площа пам'ятки 700 – 800 м².

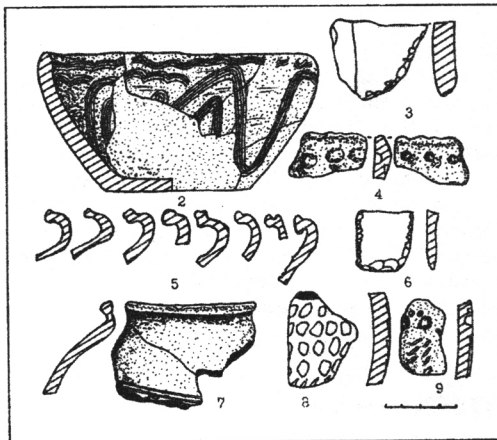
У 1960 р. експедицією під керівництвом І. І. Ляпушкіна на городищі проведені розкопки. Досліджено 250 м² території. Відзначено невеликий культурний шар товщиною до 0,4 м з матеріалами скіфського часу та роменської культури. 1971 р.

План городища та розкопу за І. І. Ляпушкіним. 1960 р.

пам'ятка обстежувалася О. В. Сухобоковим, який відзначив значне руйнування пам'ятки в результаті господарської діяльності місцевого колгоспу. Частина городища була зайнята будівлями молочно-товарної ферми та сільськогосподарськими угіддями. У результаті розорювання землі повністю були знищені 20 курганих насипів, які тут знаходилися раніше.

1993 р. у відслоненнях ґрунту в східній частині городища (ур. Курган) В. О. Мокляком виявлено й досліджено два зруйновані поховання, які датуються добою бронзи та скіфського часу. Від першого залишилася лише невелика ділянка поховальної ями, край якої заходив у стінку кар'єру.

Знахідки 1993 р.: 2 – миска катакомбної культури; 3, 6 – скребки;

4, 8, 9 – уламки неолітичного посуду; 5, 7 – вінія давньоруського посуду.

Заповнення – суглинково-чорноземне. На глибині 0,5–0,6 м від поверхні валу на рівні залишків поховання в складі заповнення простежувалося вугілля. Яма мала заплечики шириною 0,15–0,2 м. Ширина її збереженої частини становила 1,3 м. Орієнтація – південний захід-захід – північний схід-схід. На рівному дні виявлені фрагменти черепної коробки та нижньої щелепи людини. Друге поховання знаходилося під напівзруйнованим відрізком валу на глибині 1,16 м. Небіжчик був орієнтований головою на північний захід-захід і лежав випростаний на спині. У похованні знайдено два бронзові наконечники стріл IV – III ст. до н. е., що знаходилися з внутрішнього боку стегнової кістки. Тут же лежав уламок стегнової кістки. У масиві валу також знайдено 11 фрагментів кераміки епохи неоліту – бронзи та уламок миски катакомбної культури. У південній частині городища на городях зібрано велику кількість кераміки давньоруського часу XII – першої половини XIII ст.

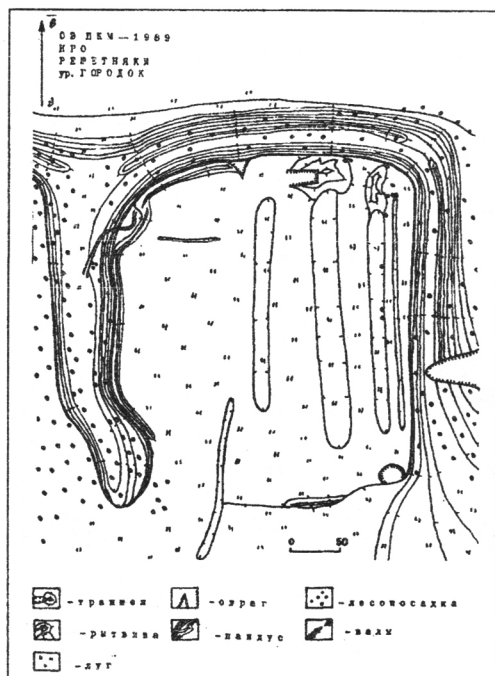
Таким чином городище можна датувати кількома історико-культурними періодами. Перший період відноситься до скіфської епохи – IV – III ст. до н. е., другий датований роменською культурою IX – X ст. і третій – давньоруський – XII – перша половина XIII ст.

Джерела та література: Супруненко А. Б., Гавриленко І. Н. Отчет о разведках в Нижнем Поворсклье и Поорелье в 1986 г. (Полтавская обл.). – Полтава, 1986 // НА ІА НАН України. – 1986/84. – Ф. е. 22131. – С. 20; Мокляк В. А., Отчет о разведках в Нижнем Поворсклье в 1989 г. – Полтава, 1989 // НА ПКМ. № 03 – 296. – С. 26, рис. 114 – 115; Сидоренко Г. О., Махно Є. В., Телегін Д. Я. Довідник з археології України: Полтавська область. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 73, 75; Мокляк В. А., Ткаченко А. Н. Отчет о разведках в междуречье рек Ворсклы и Орели (Новосанжарский р-н Полтавской обл.) в 1990 г. – Полтава, 1990 // НА ПКМ. – Од. зб. 03 – 344. – С. 5.

В. О. Мокляк

374. Городище – роменська культура (арх.).

Знаходиться за 2,5 км на північний схід від села, посередині дороги на Буланове, поряд з відомим городищем в урочищі Городок, за 0,3 км на північ від нього.

Обстежувалося О. В. Сухобоковим у 1971 р., О. Б. Супруненко у 1986 р., В. О. Мокляком у 1989 р.

Займає відріг (висотою 20 м над заплавою) корінного берега р. Ворскла.

Площа пам'ятки 30х40 м.

Городище обнесено валом і ровом, сліди від яких збереглися. Вал має висоту 2–2,5 м, схили ескарповані, задерновані й порослі кущами. Територія задернована. У південній частині в 1970-х рр. за допомогою бульдозера були вириті три траншеї для зберігання буряка. Ширина траншей 3–3,5 м. У їхніх стінках зібрано кераміку, зокрема ліпні горщики. Виходячи з аналізу зібраного матеріалу, можна зробити висновок про належність городища носіям роменської культури й датувати його VIII – IX ст. н. е.

Джерела: Супруненко А. Б., Гавриленко І. Н. Отчет о разведках в Нижнем Поворсклье и Поорелье в 1986 г. (Полтавская обл.). – Полтава, 1986. // НА ІА НАН України. – 1986/84. – Ф. е. 22131. – С. 20; Мокляк В. А., Отчет о разведках в Нижнем Поворсклье в 1989 г. – Полтава, 1989 // НА ПКМ. № 03 – 296. – С. 26, рис. 114 – 115;

В. О. Мокляк

Наукове видання

**ЗВІД ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ:
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ**

Новосанжарський район

Відповідальна за випуск К. Б. Фесик

Редактор С. О. Пасішний
Художньо-технічний редактор Г. П. Грибан
Коректори Л. М. Калашник, С. О. Пасішний
Комп'ютерна верстка К. М. Маньковського

Підписано до друку 04.04.08. Формат 70х100/16.
Папір офсетний. Гарнітура BookmanC. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 14,5. Ум. фарб.-відб. 15,0. Обл.-вид. арк. 17,8.
Тираж 400 пр. Вид. № 42.

Мова українська

Видавець і виготівник: видавниче агентство «Дивосвіт».
36000, м. Полтава, вул. Жовтнева, 37.
Тел. (0532) 50-65-63, тел./факс (05322) 7-33-60.
Свідцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК № 866 від 22.03.02.